

TEKST: JENS TANG OLESEN. FOTOS: MADIS K. RASMUSSEN OG DBU JYLLAND KOMMUNIKATION

HOLDUDVIKLING

– med spillet fodbold i centrum

I denne artikel vil jeg fortælle om mine ideer og overvejelser, når man som fodboldtræner skal planlægge, organisere og gennemføre opbygningen/udvikling af et fodboldhold frem mod en ny (halv)sæson.

Fodboldtrænerjobbet er for langt de fleste at betragte som et håndværk, som i lighed med fx en dygtig håndværksbager, hvis arbejde starter forfra hver morgen/nat og som efterfølgende bliver bedømt på sine sidste præstationer – nemlig det brød der i løbet af dagen bliver solgt i butikken.

Man må som fodboldtræner være indstillet på konstant af få sine dispositioner vurderet i forbindelse med de enkelte træningsseancer og kampe. Så træneren må udover en grundig og kvalificeret planlægning være skarp i sine iagttagelser af udviklingsprocessen og være klar til som ansvarlig leder at foretage de "nødvendige" justeringer. Det er ikke tilstrækkeligt, at man afvikler nogle "gode øvelser/spil" ("opskrifter").

Involvering og forventninger:

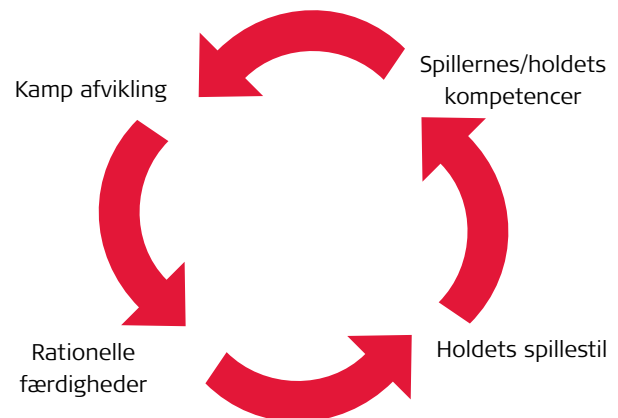
En af de vigtigste opgaver som træner for et fodboldhold eller en trup er efter min mening at sikre størst mulig overensstemmelse mellem klubben, spillerne og træneren. Specielt med hensyn til hvor meget den enkelte kan og vil bruge af tid og kræfter på fodbolden i den forestående sæson, samt ikke mindst hvilke værdier der er afgørende for, at den enkelte finder det attraktivt at beskæftige sig med fodbolden.

Det nytter ikke noget, at træneren har store ambitioner på klubbens/spillernes vegne, hvis spillerne ikke har de samme ambitioner. Måske er de udelukkende indstillet på, at fodboldspillet for deres vedkommende skal være en hyggelig og uforpligtende fritidsaktivitet – husk at det generelt er spillet fodbold, som tiltrækker.

Ved at involvere spillerne i denne gensidige forventningsafstemning vil det være langt lettere at få udarbejdet fælles retningslinjer, hvor man beskriver, hvordan de involverede spillere og træner(e) skal forholde sig i forhold til den ugentlige træning og kampe, samt andre forhold der har betydning for holdopbygningen.

Holdudviklingsmodel:

Nedenstående model vil jeg bruge i forbindelse med min træningsplanlægning. Det er vigtigt, at modellen bliver opfattet og brugt dynamisk.

Spillernes/holdets kompetencer:

Træneren kan med fordel på en enkelt og overskuelig måde udarbejde en oversigt over, hvilke *fodboldmæssige færdigheder, egenskaber/holdninger og viden* den enkelte spiller besidder. Specielt spillernes styrke-områder, samt eventuelt afgørende svagheder/mangler hos den enkelte spiller.

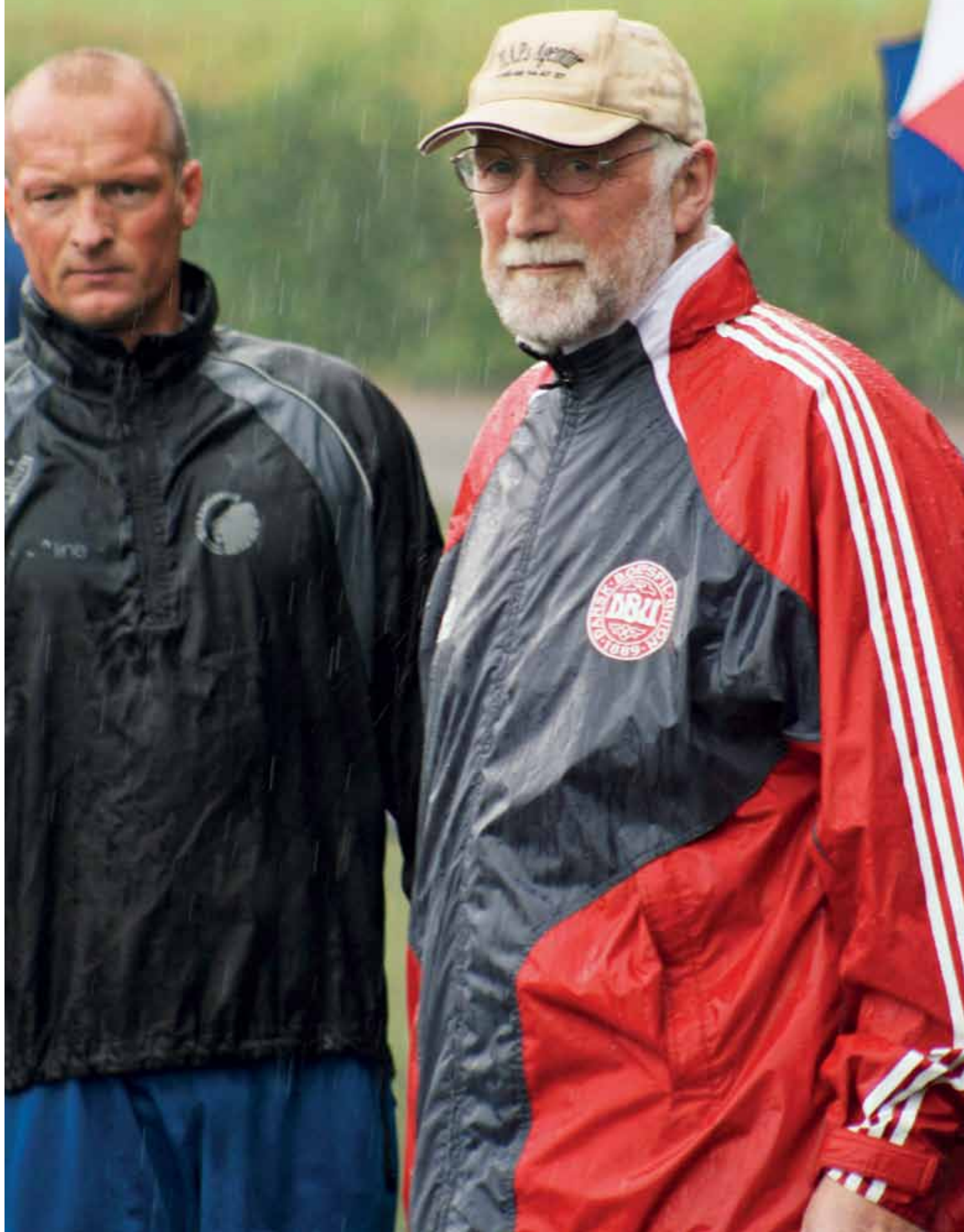
Samtidig kan træneren vurdere, hvilke niveauer de forskellige spillere befinder sig på, samt overveje/vurdere i hvor stor udstrækning det vil være muligt og relevant at sikre et højere niveau via træning. Eller om du/l generelt må acceptere/respektere det aktuelle niveau.

Holdet spillestil:

Det er en god idé at beskrive på en overskuelig og præcis måde, hvordan man ønsker, at holdet generelt set skal spille. Både når man har bolden (*opbygnings- og afslutningsspil*), og når modstanderne har bolden (*erobrings- og forsvarsspil*). Samt en beskrivelse af hvordan *omstillingen* skal være fra VI til DE og DE til VI.

Jens Tang Olesen er selvstændig i sit eget firma, JTO Holdudvikling. Han er ansat som udviklingsansvarlig i Grønlands Boldspil-Union, og han er tilknyttet det færøske fodboldforbund vedrørende A-uddannelse. Samtidig er han fodboldtræner på Nordjyllands Idræts Efterskole Stidsholt. Han blev i 1982 kåret som Årets Træner i Danmark.

TRÆNEREN HAR ORDET

Desuden vil det være oplagt at få udarbejdet generelle beskrivelser af, hvordan holdet skal organisere sig i forbindelse med diverse standardsituationer såvel angrebs- som forsvarsmæssigt.

Som træner har man ofte en forkærlighed for en bestemt måde, man ønsker at ens fodboldhold skal spille. Dette er et relevant og forståeligt udgangspunkt. Men samtidig må man forholde sig til om dette er muligt. Fx kan klubben have en "foretrukken" spillestil, som man er blevet "bedt om" at følge.

Men specielt er det afgørende, at man tager hensyn til spillernes/holdets kompetencer og vurderer, hvordan man kan tilpasse spillestilen, sådan at den giver mulighed for, at spillernes/holdets styrker anvendes bedst muligt. Samtidig skal du huske at tage højde for spillernes/holdets svagheder/mangler.

Det vil være en fordel at involvere spillerne i processen med at få udarbejdet holdets spillestil, da de herved opnår større forståelse for, hvordan holdet som helhed skal spille, samt hvilke spilmæssige opgaver/funktioner, der er for de enkelte pladser på holdet.

Endelig vil det være hensigtsmæssigt, at man er opmærksom på at få udarbejdet en "plan B", som kan bruges, når fodboldspillet under kampene udvikler sig anderledes en planlagt.

Det er trænerens opgave at vejlede/ instruere på en sådan måde, at spillernes kompetencer bliver bedst anvendt

Jens Tang Olesen

Relationelle færdigheder:

Fodbold er som bekendt et holdspil, hvor den fælles indstilling og indsats er afgørende for at få skabt et slagkraftigt fodboldhold – derfor er det vigtigt, at spillerne løbende bliver trænet og instrueret i, hvordan den valgte spillestil kan/skal udføres i praksis.

Her er det trænerens opgave at vejlede/instruere på en sådan måde, at spillernes individuelle kompetencer i størst muligt udstrækning bliver anvendt, samt at spillerne er opmærksomme på – og evner at bruge – medspillernes kompetencer på en konstruktiv måde. Dette vil give mulighed for at skabe/udvikle effektive relationelle handlemønstre på holdet.

Via målrettet taktisk træning vil det være muligt at sikre en effektiv opbygning/udvikling af de relationelle færdigheder på holdet. Derfor er det vigtigt, at træneren bruger forholdsvis meget tid på relevant taktisk træning. Gerne i form af spil på stor bane

(spil 11:11, 8:8 eller lignende). Dette kan suppleres med relevante træningsøvelser/-spil.

Foruden at kunne vejlede i det taktiske, er det samtidig trænerens opgave at vurdere og vejlede omkring de personlige indbyrdes samarbejdsrelationer spillerne imellem. Det er ofte sådan, at nogle spillere fungerer bedre sammen end andre. Mens andre kan have det "svært" med at samarbejde med bestemte personer.

Kampafvikling:

Kampene er at betragte som en fortløbende standpunkts-vurdering af, hvor effektivt holdet udvikler sig. Under kampen og i pausen er det trænerens opgave på en konstruktiv og positiv måde at vejlede/instruere spillerne/holdet i, hvad de skal/kan gøre for at få spillet til at fungere mere hensigtsmæssigt.

I forbindelse med holdsammensætningen er det trænerens opgave at vurdere, hvilke spillere der passer bedst til de respektive pladser på holdet, og som samtidig kan fungere effektivt sammen med de øvrige spillere på holdet. Det handler om at vælge/sammensætte det bedste hold.

På valgte tidspunkter mellem kampene vil det være relevant, at *træneren giver spillerne/holdet positiv og konstruktiv feed-*

back. For at sikre udvikling er det yderst relevant, at træneren på en hensigtsmæssig måde over for holdet som helhed, samt over for den enkelte spiller, giver udtryk for sine oplevelser/vurderinger af spillernes og holdets præstationer.

Bemærk:

Ovenstående betragtninger er først og fremmest tilsigtet trænerne, der har ansvaret for U-15 spillere/hold og ældre spillere til og med seniorspillere.

I fornuftig pædagogisk tilpasset form kan nogle af ovenstående overvejelser/ideer anvendes i forbindelse med træning af U-11 – U-14 spillere/hold, medens der kun skal være få let forståelige spillestil-anvisninger for spillere/hold op til U-10. ■

**BORREMOSE
EFTERSKOLE**
WWW.BORREMOSE.DK

Et godt sted at være og lære

Hvis du ønsker at dygtiggøre dig i badminton eller fodbold, så har du chancen på Borremose Efterskole – med særdeles erfarne lærere i begge fag. Vi giver både nybegyndere og erfarne spillere rige muligheder for at blive udfordret, både til træning og i kamp.

Lær mere om Borremose Efterskole og vores mange spændende tilbud – besøg os på www.borremose.dk

WWW.BORREMOSE.DK

LØGSTØRVEJ 170 | 9610 NØRAGER | TLF: 98 65 60 44